

בליל שבת קודש תיערך הילולת מרן הגאון רבי אברהם ישעיה קרליץ זי"ע המכונה "חזון איש", ובחזרתי להקדיש בעלוני מעט על הדמות האצילית והמיוחדת, עד כמה שניתן להגדיר, ולשם המחשה אמרתי כי כדאי להביא מהמוכר בספר "פאר הדור" [ח"ד כמה נה] ושם ישנו סיפור מוזעזע על יהודי ניצול שואה בשם ר' יעקב פלדמן המספר את הסיפור הבא, וזה לשונו: **"..גיתקתי את כל הקשר עם היהדות ועם החינוך שקבלתי אצל הורי. עבדתי לא רק בשבת אלא גם בראש השנה וביום הכיפורים..."** ר"ל בליל יום כיפור תשי"ג (1952) עבדתי כהרגלי. באותו לילה נראה אלי אבא, ר' חיים מרדכי ז"ל בחלום, לבוש קיטל [חלוקן] לבן מצוחצח, עטוף בטלית מצויצת, כמו בהיותו בחיים ואמר אלי: **"חזור בתשובה! חזור לדרך שחינכתי אותך, אחרת שנותיך מקוטעות!"** וכך חזר החלום ונשנה מידי לילה בלילה במשך שבוע שלם.

והנה הגיע ליל שבת. בשעה מאוחרת בלילה נכנסתי לבית קפה בראשון לציון (בעיר זו הייתי עובד במוסך). אכלתי ושתיתי וחזרתי הביתה. נגשתי להפעיל את הרדיו, ובאותו רגע שמעתי קול קורא מאחורי: **"אוי ואבוי! אתה שוב חוטא?!"**

פניתי לאחור והנה רואה אני כמו בהקיץ את אבי שניספה באושוויץ, ושוב עומד הוא לפני עטוף בקיטל ובטלית, ואני שומע אותו אומר אלי: **"אל תחשוב שזה סתם חלום, באתי להזהירך שתחזור בתשובה. בשמים כבר נחרץ עליך גזר דין שייכרתו ימך!"** נבהלתי מהמראה. דמות אבי ז"ל נעלמה מיד. באותה שבת, כמובן, לא עישנתי סיגריות, לא הפעלתי רדיו, אולם במוצאי שבת הלכתי לקולנוע. בבואי הביתה, כאשר הספקתי לפתוח את הדלת, מיד ראיתי שוב את דמותו של אבי כמו בהקיץ עטוף בטלית וקיטל, והוא מתחנן ומבקש לפני שאטיב את מעשי, ואומר לי שזוהי אזהרתו האחרונה...

באותה תקופה שימשתי כמנהל המסגריה במוסך "טייטניק", בראשון לציון. קמתי אפוא ביום ראשון בבוקר וחילקתי את העבודה בין הפועלים. אחר כך שמתי פעמי לבני ברק אל הרב "חזון איש", אשר שמעתי אודותיו מפי אנשים רבים, כדי לספר לו את החלומות. לפליאתי, כאשר אך עברתי את מפתן ביתו, החל ה"חזון איש" לדבר אלי בחומרה: **"אוי ואבוי, אתה עובד בשבת אתה עובד בראש השנה וגם ביום הכיפורים. לאביך אין מנוחה בעולם העליון, נגזר עליך כרת!"** הוא השלים את דבריו והמשיך לישב על כיסאו כאילו מנמנם, השעין את ראשו בין שתי ידיו, ואני עמדתי לפניו נבוך ונסער, מהיכן הוא יודע? לבסוף, אחרי כמה רגעים של צפיה, פקח ה"חזון איש" את עיניו ואמר לי: **"בזכות מצווה גדולה שקיימת בנעורך יוסיפו לך ממרום ימים ושנים, מעכשיו תחזור למוטב ותלך בדרך הישרה כפי שחינך אותך אביך. האם תזכור איו מצווה קימת בנעורך?"** השבתי לו: **"אף אל פי שהייתי מחלל שבת, מעולם לא פגעתי במישהו וגם צדקה נתתי" השיבני החזון איש:** **"אין די בכך לא בזכות זה אתה זוכה שיקרעו את גזר דינך..."** אני נזכרתי!! שכאשר הייתי בן 14 שנה בערך, באה אלנו אשה ומסרה לאבא שבכפר פלוני מוטל ילד מת ואין מי שיטפל בו להביאו לקבר ישראל אבי שלח אותי אל הכפר לבצע את הדבר, ואף על פי שהפעולה היתה קשורה בסכנת נפשות, כי הקוויזיסטים השתלטו אז בדרכים, והיה עלי לעבור יער שלם בפקד מוות, קיימתי את המצווה בתכלית השלמות שנאמר בתורה "לא תלין המת כי קללת אלוקים הוא, לשמע הסיפור נענע לי ה"חזון איש" בראשו ולא הוסיף דבר. כאשר יצאתי מביתו, קיבלתי לשמור תורה ומצוות כיהודי שלם ומאז אני רואה במעשי ידי ברכה והצלחה. (לקט טוב). **זכות הצדיק תגן בעדו ובעד כל עמך בית ישראל!**

ד"ת להצלחת ידידינו, רב פעלים לתורה ולתעודה,

הר' הרצל ג'נח יצ"ו שיזכה לשפע ברכה והצלחה! ויזכה לבת זיווגו ההגונה והכשרה לו משורש נשמתו הטהורה.

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף זזיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

כתיבה ועריכה: אלון ארביב ס"ט. עזרת ניתן לשגר לחד 613 נתניה 050-6229335 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

כניסת שבת: 16:31

לעילוי נשמת ראש ישיבת "פרות יוסף" הגאון רבי יהודה מועלם בן שמחה זצ"ל יציאת השבת: 17:36 לדעת ר"ת: 18:11

עטרת פז

בעיון בפרשת השבוע רואים אנו כיצד הקב"ה מצווה את אברהם אבינו ע"ה "קח נא את בנך את יחיך אשר אהבת... והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך". וכאן הקב"ה אינו מגלה לאברהם אבנו על איזה הר יעקוד את יצחק, אלא אברהם צריך לאתר את המקום המתאים והמקודש לקיום העקדה. אברהם מחפש שלשה ימים. ולכאורה, הוא מחכה לאמירה אלוקית שהנה הגיע להר, אולם **"...ביום השלישי וישא אברהם את עינו וירא את המקום מרחוק"** אם כן אין הקב"ה אומר לו מאומה אלא הוא מעצמו מבחין ומגלה את המקום שהוא הר המוריה.

חז"ל במדרשיהם (תנחומא) מספרים לנו שבאותם שלשה ימים גורליים לאברהם וליצחק, נגלה לאברהם השטן בדמות זקן ואמר לו: **לאן אתה הולך? אמר לו אברהם להתפלל!!** אמר לו: **ומי שהולך להתפלל למה אש ומאכלת ועצים על כתפו? אמר לו: שמה נשתהה יום או יומיים ונשחט ונאפה ונאכל!!!** אמר לו, זקן, **לא שם הייתי כשאמר לך הקב"ה קח את בנך, וזקן שכמותך ילך ויאבד בן שניתן לו למאה שנה?!!** [השטן התייחס לראשונה] אח"כ נזמה לו ליצחק כבחור וניסה לערער את בטחונו בציווי העקדה. [השטן נכשל בשנית] אח"כ כיוון שראה שלא קיבלו ממנו... הלך ונעשה לפניו כנהר גדול, כיוון שהגיעו עד חצי הנהר הגיעו מיד עד צווארו, אמר אברהם אם אני או יצחק בני טובע מי יקיים מאמרך, על מי יתייחד שמך, אמר לו הקב"ה חיך שעל ידך יתייחד שמי בעולם.

שלשת הצורות שהשטן מתגלה הן צורות שונות של טענות כנגד העקדה ועושיה [אברהם אבינו ויצחק אבינו]: **הזקן השקול בדעתו** טוען מהבחינה ההגיגית והשכלית!!!! **הבחור** שכל ימיו עוד לפניו טוען שע"י העקדה לא יוכל לקיים את ייעודו בעולם, וגם **הטבע** שזה **ה'נהר** טוען כנגד מעשה זה. ובכל אופן אברהם מתוך ברור ומחשבה מגיע למסקנה שהעניין האלוקי עליון יותר וישנם מצבים כאלו שצריך למסור את הנפש על קדושת ה'. בכל אלה אברהם מתבונן משך שלשת הימים הללו ומגיע למסקנות חד משמעיות, על כן אין הוא צריך בסימן או בת קול מה' יתברך המורה לו כי אכן הגיע והעפיל להר, אלא מתוכו עצמו [אברהם] הוא רואה את ההר בוודאות גמורה. אלו המתבוננים על החיים בעין האנושית החיצונית טוענים שאין ערך עליון יותר מהחיים עצמם, אך המתבוננים בעין אלוקית על החיים, יודעים שאמנם קדושת החיים היא ערך עליון, אך ההגדרה האמתית של החיים היא, חיים בדבקות אלוקית וחיים כאלה הממלאים את הנשמה האלוקית שבתוכנו - הם באמת עצם החיים.

”ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע” (יח-כג).

אברהם אבינו הלא היה יסוד החסד, וסדום היתה יריבתו העיקרית והמסוכנת ביותר, אשר ברשעותה סתרה את כל דרכיו; וההגיון מחייב, איפוא, שבשמעו על הפיכתה הקרובה של סדום זו, צריך היה לשמוח מאוד. אף על פי כן לא שמח אברהם, אלא התפלל עליה לבטל את גזר דינה. שכן אם יהא אברהם שמח ומרוצה במפלתה של סדום, הרי דבר זה כשלעצמו כבר מהווה שמץ של סדומיות... ואילו שאיפתו העיקרית של אברהם היתה, שה'סדומיות' לא תהא קיימת כלל וכלל, שהרשעות תאבד מן הארץ ולא הרשעים. – ”יתמו חטאים ולא חוטאים”.... (בשם הרה"צ ר' נתן צבי פינקל זצ"ל).

צדיק חסר

”אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר... הלילה לך... להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע... השופט כל הארץ לא יעשה משפט” (יח-כד, כה).

אפילו אינם אלא צדיקים ”בתוך העיר” – כלומר, ביחס לשאר אנשי העיר, בעוד אשר בעצם גם הם רחוקים מצדקות (כפי שאומר המדרש: כל מקום שנאמר צדיקים בסדום ”צדיקים” חסר כתיב) – בכל זאת אינך יכול להשמיד את ”הצדיקים החסרים” הללו יחד עם הרשעים, הגרועים מהם; שהרי אתה הוא ”שופט כל הארץ” – ובעולם הגדול והרחוק יאמרו, כי ”והיה כצדיק כרשע” – שגם אלה אשר נראו כצדיקים היו כרשעים; שכן מרחוק לא ידעו את האמת המדויקת על צדיקים אלה של סדום ויאמרו, כי צדיקי סדום נספו יחד עם רשעי סדום, ויתחלל איפוא שם שמים... (מלא העומר).

שבט מוסר

המלבי”ם זצ”ל מסביר את הפסוק ”רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי” (כ"א). בדרך מוסרית אל ישא אדם את עצמו לחשוב, כי גם מבלי יראת אלוקים אפשר לו לאדם להיות אציל אופי ובעל מידות טובות, מתוך אנושיות גרידא. לא! במקום שאין יראת אלוקים, גם אנושיות אין שם. בגלל תאוה כלשהי עלולים להתרחש שם מעשי רצח ופעולות בלתי אנושיות כל עיקר... רק אמונה ויראת שמים הינן קיר המגן היחידי בפני מעשים רעים, אפילו ביחס לבני אדם..

מתנך הדור

”כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'”

הרמב”ן על התורה מביא את המפרשים המקשים: מדוע הוצרך אברהם לזמום את גמליו שלא ירעו בשדות זרים, וכי גרע מרבי פנחס בן יאיר שמרוב קדושתו גם בהמותיו לא רעו בשדות אחרים? אלא שהביאור הוא בכך שאברהם אבינו היה מתנך הדור, וגם אם בהמותיו לא יאכלו בשדות זרים, לצורך חינוך הדור לכך שיש לאדם לדאוג שגם בהמותיו לא יזיקו, הוצרך אברהם לזמום את מקנהו בתור הדרכה וחינוך.

על בהמותיו של רבי פנחס בן יאיר שלא רעו בשדות זרים, יש להוסיף את הסברו של ריה”ל, כי הן הושפעו מקדושתו של רבי פנחס היות והיו בארץ ישראל, והוא חלק מהשפעת קדושת הארץ.

הליכות אלו

ענג שבת

נאמר בספר ישעיה (פרק נח) ”וקראת לשבת עונג”, מכאן שמצוה על אדם לענג את השבת כפי כוחו, וכגון שירבה באכילה ושתייה בדברים ערבים.

ומכיון שמצוה זו לא נזכרה בצורה מפורשת בתורה, אלא בדברי הנביא ישעיה, כתב הרמב”ם שאין מצוה זו מן התורה אלא מדברי סופרים, כלומר ממצות רבותינו שתקנו כן, ומכל מקום חובה על כל אדם להזהר הרבה במצוה זו ששכרה מפורש בפסוקים, וכמו שנאמר בהמשך דברי הנביא, ”אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי! ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר”. ומכאן למד רבי יוחנן בשם רבי יוסי בגמרא במסכת שבת (דף קיז) ”כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים”. ועוד הפליגו הרבה בשכר מצוה זו בגמרא.

ויש מרבותינו הראשונים (ומהם הרשב”א והריב”ש) שסוברים שמצוה זו היא מן התורה ממש, שהרי השבת אף היא בכלל שאר ”מקראי קודש” (החגים נקראים מקראי קודש בתורה) שנזכרו בתורה, ואשר פירשו בהם רבותינו במדרש ”מקרא קודש” לקדשו ולכבדו בכסות (בגד) נקיה, ולענגו בעונג אכילה ושתייה. ולדבריהם בעת שאוכל צריך לכוון לקיים מצוה מן התורה. ואף לדעת הרמב”ם יכווין על כל פנים לקיים מצות עונג שבת.

ויש שפירשו שמצוה זו היא מן התורה אף על פי שלא נזכרה כלל בתורה, מכל מקום למדוה רבותינו ”הלכה למשה מסיני” והרי היא כמצוה מן התורה.

ואלו דברי הרמב”ם (בפרק ל' מהלכות שבת) השייכים לענייננו: איזהו עונג? זהו שאמרו חכמים שצריך לתקן תבשיל שמן ביותר ומשקה מבושם לשבת (כלומר מאכל משובח ביותר ומשקאות טובים) הכל לפי ממונו של אדם. וכל המרבה בהוצאות שבת ובתיקון מאכלים רבים וטובים הרי זה משובח. ואם אין ידו משגת (משום שאין לו כסף להרבות כל כך בכבוד השבת) אפילו לא עשה אלא שלק וכיוצא בו לכבוד שבת (תבשיל פשוט, אבל עשאו במיוחד לכבוד שבת) הרי זה עונג שבת.

ובגמרא האריכו הרבה במעלת המענג את השבת ומכבדה כפי כוחו, והביאו מעשה ביוסף מוקיר שבת, שהיה גר בשכנותו נכרי אחד שהיה עשיר גדול והיה נוהג להתייעץ עם החוזים בכוכבים (כמו האסטרולוגים ושאר מנחשים המצויים לצערנו גם בזמנינו), פעם אחת אמרו לו יועציו, עתיד יוסף שכנך היהודי לקבל את כל נכסיו. מיד הלך ומכר כל נכסיו ובמעות שקיבל קנה מרגלית יקרה מאד, אשר ערכה בפז לא יסולא, ושיבץ את אותה מרגלית בתוך כובעו אשר לראשו, במטרה לשמור היטב על נכסיו בכדי שלא יעברו לרשות שכנו יוסף. עד שיום אחד היה הולך בגשר אשר על הנהר בעירו וכובעו חבש על ראשו, נשבה שם רוח חזקה, עף כובעו של אותו גוי ונפל בתוך הנהר. בא דג אחד, ובלע את הכובע והמרגלית בתוכו, אירע הדבר והדייגים שבאותה העיר דגו את אותו הדג סמוך לכניסת השבת. אמרו, מי יקנה מאיתנו דג בשעה כזו? אמרו להם, לכו אל יוסף, שמתוך כך שהוא מכבד את השבת אף שבודאי כבר מוכנים אצלו דגים לשבת, מכל מקום אם יראה דג משובח כל כך יקנה גם אותו לכבוד שבת. ואכן כאשר הובא הדג אל יוסף, ביקש לקנותו לכבוד שבת, וכאשר קרע את בטנו לנקותו קודם הבישול, מצא בו מרגלית יקרה. פגשו ”ההוא סבא” (שיש אומרים שהוא אליהו הנביא הנגלה לפעמים אל הצדיקים) אמר לו, מי שמלוה לכבוד שבת, השבת פורעת את חובו.

ומכל מקום אין לאדם ללוות יותר מדי לכבוד שבת אם אין לאל ידו לפרוע בדרך הטבע את חובו.